

מבצע קדש

ב 29 אוקטובר 1956 פלש צה"ל לסיני וכבש את סיני למעט רצועה צרה לאורך תעלת סואץ, מבצע הכיבוש ארך שמונה ימים (מלחמת סיני/מבצע קדש). במקביל כוחות בריטיים וצרפתיים כבשו את תעלת סואץ לכל אורכה (מבצע "מוסקטר").

מבצע קדש הינו נקודת ציון ביחידה "מודיעין 10"/יח' 504 – לראשונה מאז הקמת היחידה בסוף יוני 1948, קציני היחידה חוברים/מסופחים לכוחות לוחמים כחקש"בים (חוקרי שבויים) ו/או כקת"מים (קצינים לתפקידים מיוחדים – מפעילי סוכנים).

בעת הקמת היחידה ב 1948 הוגדרו שלושת יעדי היחידה, היעד השלישי ברשימה:

"שיתוף פעולה עם מטה המודיעין החטיבתי בכל הנוגע לחקירת שבויי מלחמה ואזרחים"

לקראת מבצע קדש סופחו לכוחות הלוחמים אנשי יחידה בסדיר ומילואים (רשימה חלקית):

צדוק אופיר, קצין בבסיס דרום, סופח לגדוד 890 וצנח איתם במיתלה

יוסקה לוי, קצין בבסיס אילת, סופח לחטיבה 9 שנעה לכיוון שארם א-שייח'

דודי לוי, קצין בבסיס דרום, סופח לאחד הכוחות הלוחמים

צביצ'קו בן יצחק (איש מילואים) וחיים יעבץ, מש"ק בבסיס דרום ולימים פרופ' באוניברסיטת תל אביב, סופחו לחטיבה 202 שחברה קרקעית לגדוד 890 באיזור המיתלה

דוד קרון, מקימה ומפקדה הראשון של "מודיעין 10", גויס למילואים ביחידה, עסק בחקירת קצינים מצריים שנתפסו במהלך מבצע קדש.

יעקב(זאגא) גזית, סגן מפקד בסיס דרום, חבר לכח משימה שנחת בפורט סעיד בנובמבר 1956 בחסות הצרפתים וכלל גם את אברהם דר, יעקובה כהן (אנשי יחידה 188) ולובה אליאב (על פעילויות אלה בפוסט נפרד).

צדוק אופיר - הצניחה במיתלה

מספר ימים לפני מבצע קדש נקרא צדוק אופיר למפקדת היחידה, הוא מגיע עם מפקד הבסיס, יעקב נחמיאס, ופוגשים את מפקד היחידה, רחביה ורדי, וסגנו חיימקה לבקוב.

רחביה ורדי הציג לנוכחים את מפת הכוחות שייכנסו לסיני והסביר לחלק מהכוחות יצורפו חקש"בים, בעומק סיני היה מסומן מצנח והוסבר לצדוק שגדוד 890 יצנח במקום ההוא (מיתלה) והוא יסופח לכוח כקצין איסוף, תפקידו יהיה ליצור מגע עם בדואים מקומיים מתוך מגמה לשלוח אותם לכיוון הקווים המצרים לצורך איסוף מידע. לצורך משימה זאת הוא צוייד בסכום כסף גדול – אלפי לירות מצריות וכמות גדולה של חפיות סיגריות.

צדוק התייצב במפקדת גדוד 890 אצל הקמ"ן, גדעון מחניימי, ביקש לבצע צניחת ריענון שלא התקיימה. צדוק הופגש עם רפול, ולאחר שהוסבר לרפול את תפקידו של צדוק – הבין/לא הבין צירף אותו לכוח.

הגדוד צנח ב 29 אוקטובר 1956 לפנות ערב באיזור המיתלה והתחיל בהתארגנות במקום. בין מקום ההתארגנות לבין מצבת פארקר (ארבעה ק"מ מערבה) היה מאהל שלא ברור מי השוכנים בו והמג"ד רפול שלח כח לתקוף את המאהל. מסתבר שהיו אלה קבוצת בדואים שעסקו בסלילת כביש. כתוצאה מהתקיפה כשלושים מהעובדים נהרגו והאחרים נלקחו בשבי.

צדוק נקרא לחקור אותם, איתר את ראש הקבוצה ולאחר שיחה הסכים ראש הקבוצה לצאת לכיוון הקווים המצריים, לחזור לפנות בוקר ולהביא מידע. צדוק ניגש לרפול לעדכן אותו ורפול עונה לו: "תגיד לי אתה נורמלי, אני אוציא מפה ערבי חי חופשי, תשכח מזה, לא רוצה מרגלים, לא רוצה מודיעין, לא רוצה שום דבר" לא אישר ובזה הסתיים תפקידו של צדוק כקצ"א.

במהלך הלילה חבר הכח החטיבתי שהגיע דרך היבשה לגדוד 890, יחד איתו הגיעו צביצ'קו בן יצחק וחיים יעבץ – השלושה נפגשו בהתרגשות גדולה.

למחרת בבוקר התחיל הקרב הגדול במיתלה, במהלך הקרב הובאו לצדוק שני שבויים מצריים אותם התחיל לחקור ולקראת ערב הובא לחקירה טייס מצרי שמטוסו הופל באיזור המיתלה.

שלושת השבויים פונו לארץ במטוס שהגיע לפנות פצועים מהקרבות במיתלה.

בזאת סיים צדוק אופיר את פרק החבירה לגדוד 890 וחזר לבסיס בבאר שבע לפעילות מודיעינית/איסופית שוטפת.

חקירת קצינים מצרים – דוד קרון (מתוך "סבא מספר") – מובא בלשונו

כשחזרתי ארצה עמד כבר מבצע סיני בפתח. לקראת המבצע הועמדתי בראש צוות חוקרי שבויים בפיקוד דרום שנשא בעיקר המעמסה של מבצע סיני. להלן אביא כמה אפיזודות.

יחס לשבויים

אחד השבויים הראשונים שחקרתי במכלאה על יד באר שבע, סרן בדרגתו, סיפר לי שבן דודו היה שבוי בידנו במלחמת השחרור וכשחזר משבוי למצרים סיפר לבני משפחתו שהיחס אליו בישראל היה הוגן. לכן כעת הוא, הסרן, לקח את פלוגתו מהמוצב, שבו הוצב לכביש הסמוך ובצורה מסודרת מסר את כל הפלוגה לשבי.

אני חושב שבמפגש הזה נולד הרעיון שכדאי גם כדאי להפגין את היחס ההוגן כלפי השבויים בבחינת "שלח לחמך על פני המים".

פינוי שדה מוקשים מצרי באיזור רפיח

ועוד תקרית, עם שוך הקרבות נמשכו תקריות שרכב של צה"ל דרך על מוקשים בסביבות רפיח. קצין ההנדסה של הפיקוד בא אלינו ושאל האם נוכל למצוא קצין הנדסה מצרי שיסביר לו את השיטה הרוסית בה השתמשו המצרים להנחת שדות המוקשים. איתרתי עבורו קצין הנדסה מצרי בדרגת רב סרן והסברתי לו את הבעיה ואת בקשתי אליו שייסייע בידינו למנוע הרג ללא כוונה וללא תכלית. הקצין המצרי לא רק הסביר לקצין ההנדסה שלנו את שיטת הנחת שדה המוקשים אלא אף התנדב אישית לעבוד עם קצין ההנדסה שלנו ולעזור לו לפנות את שדות המוקשים אשר הונחו בזמנו, בפיקודו ובהשגחתו. כאשר החזיר לי אותו קצין ההנדסה שלנו לאחר סיום המשימה, נפרדו השניים זה מזה ממש כידידים, הקצין המצרי לא חדל להלל את היחס החברי לו זכה כאשר אכל, שתה וישן יחד עם שבוי ללא אפליה.

העיסקה המצרית-צ'כית

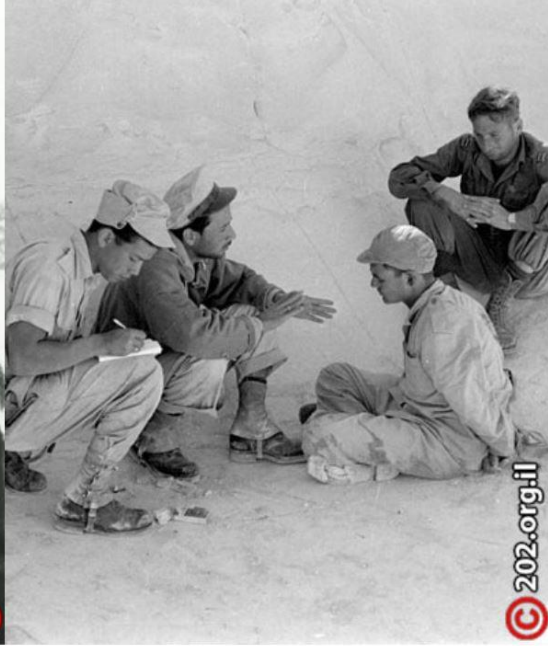
כבר בחקירה הראשונית עוד במסגרת הפיקוד הצטיירה בבהירות התמונה של הצבא המצרי, מסתורי העיסקה המצרית-צ'כית, טיב הציוד וכו'. הקצינים המצריים, ברובם הגדול שיתפו פעולה עם חוקריהם מרצון ולא היה צורך בשום אמצעי לחץ פיזיים כדי להשיג את המידע הדרוש. עם גמר השלב הראשוני של החקירה, ערכנו כל הצוות של החוקרים סיור בסיני הצפונית והמרכזית, ראינו מצבורי נשק ושלל ואת המוצבים המחופרים והמבוצרים שנכבשו.

לקראת ערב הגענו לחניון גדוד טנקים של צה"ל בפיקודו של ברן ושמחתי לקבל את הזמנתו לבלות את הלילה תחת חסותו. ברן סיפר לי על מהלך הקרב ועל ההתנגדות העיקשת בה נתקל בדרכו לעבר סכר הרוואפה ועל האבידות שספג. נהנינו מהמראות ומהפגישות. סיור זה סייע לנו הרבה להמשך עבודתנו במחנה השבויים הקבוע. הקצינים הזוטרים, מרב סרן ומטה וכן הבד"א רוכזו במחנה עתלית. הקצונה הגבוהה רוכזה בכלא דמון על הכרמל. נתמנתי אחראי לחקירת הקצינים. היתה זו עבודה מעניינת ומרתקת וכל יום הביא עמו הפתעות והישגים חדשים.

© 202.org.il

הרמטכ"ל משה דיין מעניק עיטור כנפי צניחה על רקע אדום
לסגן צדוק אופיר איש המודיעין מיחידה 154 המסופח לצנחנים.
לידו המ"פ מנחם מילסון

© 202.org.il

עם הצנחנים במיתלה: צדוק אופיר ו חיים יעבץ מיחידה 154 חוקרים את אחד
הפועלים שעסקו בתיקון הכביש בניסיון לדלות מידע על המתרחש במעבר
המיתלה.